

Casusonderzoek Noord-Brabant

Onderzoek inzake signalen van mogelijke kindermishandeling
van een meisje in een pleeggezin

Samenvatting

D. is een 6-jarig meisje dat van februari 2008 tot april 2011 in een pleeggezin van De Zuidwester (thans Juzt¹) verblijft. D. staat sinds 2005 onder toezicht, eerst van Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant (Bureau Jeugdzorg) en vanaf oktober 2008 van de William Schrikker Groep jeugdbescherming (WSG).

Er zijn gedurende langere tijd signalen van kindermishandeling geweest terwijl Juzt en de WSG verantwoordelijk waren voor de plaatsing van D. Dit komt in april 2011 naar voren in een onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming naar de opvoedingssituatie van D. Om deze reden wordt op 13 april 2011 de plaatsing in het pleeggezin beëindigd.

De Inspectie Jeugdzorg deed onderzoek naar het handelen van Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant, de William Schrikker Groep jeugdbescherming, de pleegzorgaanbieder Juzt en de school² van D. in deze casus.

Beoordeling

Diverse signalen die erop duiden dat de verzorging, opvoeding en behandeling van D. tekort schoten, leidden bij de betrokken hulpverleners onvoldoende tot handelen gericht op het onderkennen en verminderen van risico's voor de veiligheid van het kind.

Uit het onderzoek komen hiervoor de volgende oorzaken naar voren:

- Juzt, Bureau Jeugdzorg en de WSG waren het niet eens over inhoud, frequentie en de wijze waarop contact met het pleegkind, het pleeggezin en de school door een gezinsvoogd moet worden gehouden. Hierdoor hadden zij geen regie over het verloop van de plaatsing en zijn signalen over mogelijk tekortschietende verzorging, opvoeding en behandeling niet adequaat opgepakt.
- Er had geen goede matching tussen het kind en het pleeggezin plaatsgevonden.
- Pleegouders kregen de ruimte om het verloop van de plaatsing grotendeels zelf te bepalen. Hierdoor werd het mogelijk dat pleegouders bepalend werden voor het verloop door anderen te imponeren met de kennis van pleegmoeder en het veelvuldig inzetten van juridische procedures.
- Vanaf het begin van de plaatsing was de aanname dat moeder het niet eens is met de plaatsing in het pleeggezin. Signalen van moeder over het pleeggezin en haar dochter zijn altijd in deze context geduid en daardoor nooit serieus onderzocht.
- De behandelcoördinator van Juzt had een te grote workload. Hierdoor was er geen tijd om goed uit te zoeken wat er precies aan de hand was zodat de behandelcoördinator op basis

---

¹ In het rapport zal daar waar het De Zuidwester betreft, de naam Juzt gehanteerd worden.

² De Inspectie van het Onderwijs heeft medewerking verleend in de vorm van inbreng van kennis en ondersteuning bij de voorbereiding en uitvoering van het onderzoek bij de school.

van beperkte informatie ingrijpende besluiten moest nemen over de noodzaak van nader onderzoek of behandeling.

- Juzt en de eerste gezinsvoogden van Bureau Jeugdzorg en de WSG hebben niet zelf contact met de school opgenomen. Hierdoor hebben signalen van school over mogelijk tekortschietende verzorging en noodzakelijke behandeling niet tot handelen in het belang van het kind geleid.
- De onbekendheid van de school met het feit dat pleegouders niet het gezag hadden over D. en de onvrede over eerdere zorgmeldingen bij het AMK, hebben geleid tot het niet melden van zorgen bij het AMK, de gezinsvoogd of de aanbieder van pleegzorg.

Aanbevelingen

Zorg ervoor dat het zicht op de veiligheid van het kind en de begeleiding van pleegouders in een gedwongen kader zo georganiseerd is dat:

- er tussen Juzt, de WSG en Bureau Jeugdzorg overeenstemming is over frequentie en inhoud van het contact met kinderen, pleegouders en school;
- Juzt adequate matching en begeleiding van de pleegouders realiseert;
- Juzt, de WSG en Bureau Jeugdzorg zodanig regie voeren dat pleegouders goede verzorging en passende opvoeding aan een pleegkind kunnen bieden;
- signalen van ouders door Juzt, de WSG en Bureau Jeugdzorg altijd serieus onderzocht worden;
- Juzt de workload van behandelcoördinatoren zodanig aanpast dat behandelcoördinatoren aan hun inhoudelijke verantwoordelijkheid invulling kunnen geven;
- de WSG en Bureau Jeugdzorg de school van een pleegkind inlichten over taken en rollen van de (gezins)voogd en de pleegouders.

De Inspectie Jeugdzorg verwacht van Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant, de WSG en Juzt dat zij, zowel in de eigen organisatie als in de samenwerking met elkaar, deze aanbevelingen vertalen in verbeterplannen met concrete maatregelen.

De inspectie beoordeelt vervolgens of het verbeterplan volledig, realistisch en ambitieus is. Dit betekent dat de inspectie beoordeelt of de maatregelen gericht zijn op de geconstateerde tekortkomingen, of het plan voldoende waarborgen bevat om te kunnen slagen en of er vaart zit in de aanpak van de tekortkomingen. Vervolgens toetst de inspectie de invoering van de maatregelen in de praktijk.

De Inspectie Jeugdzorg beveelt de provincie Noord-Brabant aan toe te zien op de totstandkoming van het verbeterplan bij de betrokken jeugdzorginstellingen. Verder beveelt de Inspectie Jeugdzorg de Stadsregio Amsterdam aan toe te zien op de totstandkoming van het verbeterplan bij de William Schrikker Groep. De Inspectie Jeugdzorg zal de provincie en de stadsregio informeren over het resultaat van het toezicht.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Hoofdstuk 1 Inleiding	5
Hoofdstuk 2 Bevindingen	7
2.1 Periode van februari 2008 tot november 2008	7
2.2 Periode van november 2008 tot juni 2010	8
2.3 Periode van juni 2010 tot april 2011	10
Hoofdstuk 3 Beoordeling	13
3.1 Kader	13
3.2 Oordeel van de Inspectie Jeugdzorg	14
Hoofdstuk 4 Aanbevelingen	17
4.1 Oorzaken	17
4.2 Aanbevelingen	18
4.3 Actiepunt van de inspectie	18
Bijlage: Verantwoording	21

Hoofdstuk 1 Inleiding

D. is een 6-jarig meisje dat van februari 2008 tot april 2011 in een pleeggezin van De Zuidwester (thans Juzt³) verblijft. D. staat sinds 2005 onder toezicht, eerst van Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant (Bureau Jeugdzorg) en vanaf oktober 2008 van de William Schrikker Groep jeugdbescherming (WSG).

Er zijn gedurende langere tijd signalen van kindermishandeling⁴ geweest terwijl Juzt en de WSG verantwoordelijk waren voor de plaatsing van D. in het pleeggezin. Dit komt in april 2011 naar voren in een onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming naar de opvoedingssituatie van D. Om deze reden wordt op 13 april 2011 de plaatsing in het pleeggezin beëindigd.

Daarbij vindt de inspectie het zorgelijk dat Juzt of de WSG geen aanleiding zagen deze zaak zelf te melden bij de inspectie, hetgeen wel de afspraak is.

Wanneer sprake is van kindermishandeling terwijl hulpverleners betrokken waren bij het gezin leidt dit tot vragen en tot maatschappelijke onrust. Is er iets misgegaan in de zorg die verleend is en wat dan? Hebben de verschillende organisaties zorgvuldig gehandeld en hebben zij in voldoende mate samengewerkt? Om antwoord te kunnen geven op deze vragen doet de Inspectie Jeugdzorg in dit soort situaties een diepgaand onderzoek naar het handelen van de betrokken organisaties. De inspectie werkt hierbij zo nodig samen met collega inspecties. Op basis van de resultaten van het onderzoek volgt een beoordeling van de geboden zorg.

In dit rapport beoordeelt de Inspectie Jeugdzorg het verloop van de casus tijdens de plaatsing in het pleeggezin van Juzt en de wijze waarop Juzt, Bureau Jeugdzorg en WSG omgegaan zijn met signalen die wezen op een mogelijk tekortschietende verzorging, opvoeding en behandeling.

Werkwijze

In de eerste plaats resulteert een calamiteitenonderzoek in een onderbouwd oordeel over het handelen van instellingen. Om de kwaliteit van handelen bij het zicht houden op de veiligheid van het pleegkind D. en de begeleiding te beoordelen, bracht de Inspectie Jeugdzorg het verloop van de hulpverlening in kaart op basis van interne rapportages, dossieronderzoek en gesprekken met uitvoerend medewerkers. Het onderzoek is uitgevoerd bij Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant, de William Schrikker Groep jeugdbescherming, de pleegzorgaanbieder De Zuidwester (thans onderdeel van Juzt) en de school van D.⁵

---

³ In het rapport zal daar waar het De Zuidwester betreft, de naam Juzt gehanteerd worden.

⁴ De Wet op de jeugdzorg verstaat hieronder: elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die ouders of andere personen tot wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

⁵ De Inspectie van het Onderwijs heeft medewerking verleend in de vorm van inbreng van kennis en ondersteuning bij de voorbereiding en uitvoering van het onderzoek bij de school.

Ter voorbereiding van het onderzoek is een gesprek gevoerd met de Raad voor de Kinderbescherming te Eindhoven. De moeder van D. is als belanghebbende geïnformeerd over het onderzoek van de inspectie.

Naast een onderbouwd oordeel levert een calamiteitenonderzoek in veel gevallen aanwijzingen op over structurele tekortkomingen in de hulpverlening. Het is uiteraard van belang dat instellingen zelf stilstaan bij wat er is gebeurd en wat er gedaan is om de risico's voor het kind te beperken. En vervolgens bedenken wat er nodig is om calamiteiten in de toekomst zoveel als mogelijk is te voorkomen en daarover samen afspraken te maken. Vanuit die gedachte wordt in dit rapport ook aangegeven welke lessen uit deze zaak te leren zijn.

Met het publiceren van dit rapport is het onderzoek afgerond en begint het vervolgtraject. De inspectie ziet het als haar verantwoordelijkheid om te bewaken dat de betrokken instellingen ook de juiste maatregelen nemen om de hulpverlening te verbeteren en nieuwe calamiteiten zoveel als mogelijk te voorkomen.

Leeswijzer

Dit rapport begint met een beschrijving van de casus (hoofdstuk 2), gevolgd door de beoordeling en onderbouwing (hoofdstuk 3). Het rapport eindigt met de aanbevelingen (hoofdstuk 4).

Hoofdstuk 2 Bevindingen

Dit hoofdstuk is opgedeeld in drie periodes:

1. periode van februari 2008 tot november 2008;
2. periode van november 2008 tot juni 2010;
3. periode van juni 2010 tot april 2011.

2.1 Periode van februari 2008 tot november 2008

In deze periode ontvangt het AMK twee zorgmeldingen. Deze worden doorgegeven aan Just, die de meldingen ook afhandelt.

In deze periode zijn achtereenvolgens drie gezinsvoogden van Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant verantwoordelijk voor de uitvoering van de OTS.

D. is bijna drie jaar oud als Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant (Bureau Jeugdzorg) haar in februari 2008 in het pleeggezin plaatst. Het pleeggezin bestaat uit twee hoogopgeleide ouders met een 15-jarige zoon en 13-jarige dochter en een jongetje van 5 jaar oud over wie de pleegmoeder de pleegoudervoogdij heeft.

Het betreft een plaatsing voor lange tijd (perspectiefbiedende plaatsing) terwijl de kinderrechter nog niet heeft besloten of D. terug naar huis kan. Bekend was dat de pleegouders het moeilijk vinden om met de biologische ouders van een pleegkind om te gaan. Met deze gegevens is geen rekening gehouden bij de matching.

Eerste zorgmelding

Twee maanden na de plaatsing (april 2008) meldt het AMK een anonieme zorgmelding over het pleeggezin te hebben ontvangen; de pleegouders zouden onvoldoende voor D. zorgen. De behandelcoördinator van Just bespreekt het signaal met de pleegzorgwerker en besluit dat de pleegzorgwerker samen met een collega, die zes jaar eerder het gezin heeft gescreend, de signalen met de pleegouders gaat bespreken. Tijdens het gesprek stellen de pleegouders hen gerust. De behandelcoördinator concludeert op basis van de informatie van de pleegzorgwerker dat er geen vervolg aan de melding hoeft te worden gegeven. De gezinsvoogd van Bureau Jeugdzorg wordt niet over de melding en de hieruit getrokken conclusies geïnformeerd.

Signalen bij de interactieobservatie

Al voor de plaatsing in het pleeggezin heeft de kinderrechter bepaald dat er een interactieobservatie van de moeder en D. en haar broertje moet plaatsvinden om te bepalen of de moeder weer voor de kinderen kan gaan zorgen.

In de zomer van 2008 vindt deze interactieobservatie plaats. D. laat gedragingen zien die mogelijk duiden op een beperkte intelligentie en een ontwikkelingsstoornis. De bij de interactieobservatie betrokken gedragswetenschapper adviseert nader onderzoek van D.

De behandelcoördinator van Juzt besluit het onderzoek zelf uit te voeren. Zij laat de pleegouders vragenlijsten invullen (twee CBCL's⁶) en ziet zelf het kind niet omdat haar workload dit niet toelaat. Zij concludeert op grond van de resultaten van haar onderzoek dat nader onderzoek van D. op dit moment niet wenselijk is.

De gedragswetenschapper van Bureau Jeugdzorg acht aanvullend onderzoek wel wenselijk maar heeft hierover geen contact met de behandelcoördinator van Juzt. Om die reden zorgt Bureau Jeugdzorg voor een indicatiebesluit specialistische pleegzorg, waardoor het pleeggezin meer begeleiding voor D. zou krijgen. De behandelcoördinator van Juzt besluit niet naar specialistische pleegzorg op te schalen. Een van de redenen hiervoor is dat de pleegmoeder zelf al over voldoende vaardigheden en kennis beschikt. Zij is GZ-psycholoog van beroep. Vervolgens overlegt Juzt met Bureau Jeugdzorg over het terugdraaien van het indicatiebesluit, waarbij niet over inhoudelijke argumenten wordt gesproken maar over de zorg dat de moeder van D. de wijziging zou aangrijpen om bij de kinderrechter in beroep te gaan. Daarom schaal Juzt niet op naar specialistische pleegzorg. Het indicatiebesluit wordt door Bureau Jeugdzorg niet gewijzigd.

Tweede zorgmelding

In oktober 2008 geeft het AMK een tweede zorgmelding over het pleeggezin door aan Juzt. De melding betreft onder andere heftige ruzies van de pleegouders. Na overleg met de behandelcoördinator bespreekt de pleegzorgwerker de gemelde zorgen met de pleegouders. De pleegouders beamen de ruzies, maar relativeren de impact hiervan op de kinderen. De behandelcoördinator concludeert op basis van deze informatie van de pleegzorgwerker dat er geen vervolg aan de melding hoeft te worden gegeven. De gezinsvoogd van Bureau Jeugdzorg wordt niet over de melding en de hieruit getrokken conclusies geïnformeerd.

2.2 Periode van november 2008 tot juni 2010

Er ontstaan spanningen tussen Juzt en de WSG. Er zijn signalen van de basisschool, BSO en de moeder. Deze leiden niet tot handelen van Juzt of de WSG.

In deze periode zijn achtereenvolgens vier gezinsvoogden van de WSG verantwoordelijk voor de uitvoering van de OTS

In oktober 2008 gaat de uitvoering van de ondertoezichtstelling van Bureau Jeugdzorg over naar de William Schrikker Groep jeugdbescherming (WSG). In 2008 zijn tot de overdracht drie gezinsvoogden van Bureau Jeugdzorg in de zaak actief. Zij richten zich vooral op praktische zaken en de bezoekerregeling van moeder met D. (en haar broertje, dat in een ander pleeggezin verblijft). De aanleiding voor de overdracht naar de WSG vormde de moeizame communicatie tussen de gezinsvoogden van Bureau Jeugdzorg en moeder. Moeder tekende tegen veel besluiten van Bureau Jeugdzorg bij de kinderrechter bezwaar aan.

---

⁶ Child Behavior Checklist

Direct na de overdracht ontstaan er spanningen over de taakverdeling tussen Juzt en de WSG. De WSG heeft een andere opvatting dan Bureau Jeugdzorg over de taakverdeling tussen de pleegzorgwerker en de gezinsvoogd.

De WSG wil vaker ook zelf contact met het pleeggezin (een keer per zes weken) en het pleegkind (zes keer per jaar). Ook wil de WSG zelf contact met de school van het pleegkind (minimaal een keer per jaar). Bureau Jeugdzorg zag het kind een of twee keer per jaar tijdens het overleg tussen pleegzorgmedewerker, pleegouders en de biologische moeder. De leidinggevenden van Juzt en de WSG bespreken het verschil van mening, maar in de praktijk verandert er weinig in de contacten met de pleegouders en met de school totdat anderhalf jaar later de vierde gezinsvoogd van de WSG de zaak overneemt. Dit betekent dat in het begin van de plaatsing in het pleeggezin de pleegzorgwerker D. wel gezien heeft tijdens gesprekken bij de pleegouders thuis, maar deze werden geleidelijk vervangen door contacten buiten het pleeggezin en per telefoon of mail. De gezinsvoogden zagen D. tijdens de begeleide bezoeken van de moeder aan D. Echter, de begeleide bezoeken werden geregeld door de pleegouders afgezegd, waardoor ze onregelmatig en minder dan afgesproken plaatsvonden.

De pleegouders hebben tweemaal verzocht pleegoudervoogdij over D. te verkrijgen (februari 2009 en april 2010). Beide keren heeft Juzt negatief geadviseerd. Juzt vond het nodig om zelf regie en toezicht op de plaatsing van D. te houden.

Signalen op de basisschool en de BSO

In mei 2009 wordt D. vier jaar oud en gaat zij naar school en naar de buitenschoolse opvang. De leerkrachten signaleren vanaf het begin een mogelijke ontwikkelingsachterstand bij D., zowel bij haar taalontwikkeling als in haar sociaal gedrag. De school dringt bij de pleegouders aan op nader onderzoek, waarmee de pleegouders echter niet instemmen. De school neemt geen verdere stappen, bijvoorbeeld door contact op te nemen met de gezinsvoogd of de moeder van D., omdat de school ervan uitgaat dat de pleegouders het gezag hebben.

Ook hebben de school en Juzt geen contact met elkaar; alle contacten verlopen via de pleegouders. De school spreekt de pleegouders aan alsof zij het gezag hebben, net zoals bij het pleegbroertje van D., over wie de pleegmoeder de pleegoudervoogdij heeft.

Signalen in het Raadsrapport

In februari 2010 verzoekt de WSG de Raad voor de Kinderbescherming een onderzoek te doen naar een verderstreckende maatregel voor D. en haar broertje. In het rapport dat aan de kinderrechter wordt gestuurd staat vermeld dat de moeder van D. zorgen heeft over hoe de pleegouders met haar dochter omgaan. Zij meldt meerdere malen bij de gezinsvoogd en op de rechtbank haar zorgen over de verzorging en opvoeding die haar dochter in het pleeggezin krijgt. Deze signalen zijn echter niet serieus onderzocht door Juzt of de WSG maar geduid als weerstand van moeder tegen de plaatsing in het pleeggezin.

Begin 2010 wordt de eerste gezinsvoogd van de WSG langdurig ziek en wordt zij achtereenvolgens vervangen door twee collega's die zich vooral met de urgente en praktische zaken bezighouden. In april 2010 neemt de vierde gezinsvoogd van WSG de zaak over.

2.3 Periode van juni 2010 tot april 2011

In deze periode ontvangen Just en de WSG zorgwekkende signalen over het pleeggezin en hebben hierover contact met elkaar. Meerdere malen besluiten zij tot het beëindigen van de plaatsing, maar pas bij de derde maal wordt D. ook daadwerkelijk elders geplaatst.

In deze periode is één gezinsvoogd van de WSG verantwoordelijk voor de uitvoering van de OTS.

Signalen bij onverwacht huisbezoek gezinsvoogd

In juni 2010 gaat de nieuwe gezinsvoogd onverwacht naar het pleeggezin toe en treft daar een ernstig vervuild huis aan. Zij maakt zich zorgen over de dagelijkse gang van zaken in het pleeggezin en meldt haar zorgen aan Just. De pleegzorgwerker bespreekt de observatie van de gezinsvoogd met de pleegouders, maar die stellen haar gerust.

Derde zorgmelding

Een dag na het onverwachte huisbezoek is er een derde zorgmelding over het pleeggezin bij het AMK en ook rechtstreeks bij de WSG. De melding bevat meerdere signalen over het pleeggezin. De melder geeft aan dat de pleegmoeder bezig is om met de kinderen definitief naar de Nederlandse Antillen te gaan en de pleegvader met de zestienjarige dochter in Nederland achterblijft, de pleegouders verschrikkelijke ruzie hebben in het bijzijn van de kinderen, de pleegvader problemen heeft waardoor hij niet goed voor de kinderen kan zorgen. Ook geeft de melder aan dat de school zorgen heeft over het pleegbroertje.

De gezinsvoogd bespreekt de signalen intern in het Expertise Team hetgeen leidt tot drie acties. Ten eerste acht de WSG het nodig om vast te stellen of de pleegouders nog wel geschikt zijn en vraagt Just hen te herscreenen. Just besluit het pleeggezin te gaan herscreenen. De uitvoering laat op zich wachten omdat de pleegouders op vakantie op de Nederlandse Antillen zijn. Ten tweede vraagt de WSG Just de melding nader te onderzoeken. Ten derde verzoekt de WSG de kinderrechtster de dan bij hem aanhangige zaak over de verderstrekkende maatregel aan te houden.

Eerste keer een besluit tot beëindiging plaatsing

Achteraf blijkt de pleegmoeder al een aantal malen voor een verlengde vakantie met de kinderen naar de Nederlandse Antillen te zijn geweest. Zij is daar – zonder medeweten van de gezinsvoogd of de pleegzorgwerker – een nieuwe toekomst voor haar gezin aan het voorbereiden. Als de gezinsvoogd in augustus de school van D. belt, blijkt ook de zomervakantie van 2010 met een week te zijn verlengd en is D. nog op de Nederlandse

Antillen. Na de eerste schoolweek komt D. terug naar Nederland en gaat weer naar school. Op grond hiervan spreekt de gezinsvoogd sindsdien vaker af bij het pleeggezin.

Twee maanden later (in oktober) blijkt D. alweer enige tijd op de Nederlandse Antillen te verblijven, de pleegmoeder heeft haar onder begeleiding van een stewardess daar naar toe laten komen. Op dat moment delen de pleegouders Just mee alleen nog maar voor D. te kunnen zorgen als zij op de Nederlandse Antillen mag wonen. Just en de WSG stemmen hier niet mee in en besluiten de plaatsing te beëindigen. Zij melden de pleegouders hun besluit en eisen dat D. direct terug komt naar Nederland.

Eind oktober melden de pleegouders bij terugkomst in Nederland toch voor D. te willen blijven zorgen. Hierdoor verdwijnt het besluit tot beëindiging van de plaatsing van tafel en start Just de herscreening terwijl D. in het pleeggezin blijft wonen.

Vierde zorgmelding

Tijdens de herscreening meldt het AMK aan de gezinsvoogd van de WSG dat de dochter van de pleegouders in de crisisopvang is geplaatst. De dochter klaagde dat zij de volledige verzorging en opvoeding van D. op zich moest nemen in de periode voor de herscreening. Dit kwam omdat de pleegmoeder op de Nederlandse Antillen verbleef en de pleegvader de zorg niet aan kon.

Tweede keer een besluit tot beëindiging plaatsing

De herscreening vindt in november plaats en wijst uit dat bij vier criteria zorgen zijn over het functioneren van de pleegouders, waaronder een tekort schietende "openheid en duidelijkheid in het contact". Een werkplan moet tot verbetering leiden, maar uiteindelijk ondertekenen de pleegouders het werkplan niet.

Het niet ondertekenen van het werkplan is voor de WSG de reden om te besluiten D. uit het pleeggezin te plaatsen. De gezinsvoogd meldt de pleegouders dit voorgenomen besluit. Voor de pleegouders is dit reden om gerechtelijke stappen te ondernemen met als doel om D. bij hen te laten blijven wonen. De pleegmoeder vertrekt weer naar de Nederlandse Antillen en D. blijft bij haar pleegvader in Nederland achter.

In januari 2011 vindt de zitting bij de rechtbank plaats waarin verschillende onderwerpen zijn samengevoegd, waaronder het bezwaar van de pleegouders tegen het wijzigen van de verblijfplaats van D. De kinderrechter besluit dat de Raad voor de Kinderbescherming nader onderzoek moet doen en dat in afwachting van de uitkomsten D. in het pleeggezin blijft wonen. De pleegmoeder vertrekt na de zitting weer naar de Nederlandse Antillen. D. blijft in Nederland.

De pleegzorgwerker gaat vanaf dat moment eens per twee weken op huisbezoek en onderhoudt tussentijds contact per mail en telefoon met de pleegvader om zicht te houden op de veiligheid van D. De gezinsvoogd ziet D. eens per twee maanden tijdens de begeleide bezoeken van moeder aan D.

Signalen kindermishandeling

Tijdens het onderzoek krijgt de raadsonderzoeker van de BSO signalen die erop kunnen wijzen dat er met D. mogelijk meer gebeurd is op het gebied van kindermishandeling dan eerder gemeld. De BSO heeft deze zorgen al langere tijd en heeft ze besproken met de school. Echter, de school wees de BSO op haar eigen verantwoordelijkheid voor het melden van zorgen hierover. De school en BSO deden beide geen melding bij het AMK. De school heeft als reden hiervoor onvrede over eerdere meldingen bij het AMK; er vond geen terugkoppeling plaats en de school merkte ook niets van daadkrachtig handelen. Daarnaast vindt de school melden in het geval van D. dubbelop aangezien jeugdzorg al in het pleeggezin aanwezig is. Vanaf augustus 2010 vindt ook regelmatig overleg over de ontwikkeling van D. tussen de school en de gezinsvoogd plaats. Onduidelijk is of de signalen van de BSO alsnog in deze overleggen besproken zijn. Duidelijk is dat de BSO uiteindelijk wel signalen heeft doorgegeven aan de raadsonderzoeker.

Derde keer een besluit tot beëindiging plaatsing

Op 7 april meldt de raadsmedewerker aan de pleegzorgwerker de signalen van de BSO en de zorgen over de thuissituatie van D. bij de pleegvader. Op 12 april wordt D. niet bij de BSO opgehaald. Hierop besluit Juzt in samenspraak met de WSG om D. de volgende dag bij een crisisopvangadres van Juzt te plaatsen. Op 13 april heeft de gezinsvoogd een crisismachtiging uithuisplaatsing gevraagd, die dezelfde dag is verleend. De beslissing van Juzt D. uit het pleeggezin te plaatsen, loopt synchroon met de beslissing van de WSG in dezen. De WSG plaatst D. enkele dagen later in een residentiële voorziening waar ook nader onderzoek naar de ontwikkeling en het gedrag van D. plaats zal gaan vinden.

Hoofdstuk 3 Beoordeling

In dit hoofdstuk beoordeelt de inspectie, op basis van het onderzoek, het verloop van de hulpverlening tijdens de plaatsing in het pleeggezin en de wijze waarop Just, Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant en WSG omgegaan zijn met signalen die wijzen op een mogelijk tekortschietende verzorging, opvoeding en behandeling.

Dit oordeel is gebaseerd op de onderzoeksbevindingen van de Inspectie Jeugdzorg.

3.1 Kader

Bureau Jeugdzorg en WSG hebben bij de uitvoering van een jeugdbeschermingsmaatregel tot wettelijke taak te bezien of een cliënt zorg nodig heeft in verband met problemen die het onbedreigd opgroeien van een jeugdige belemmeren. Uitgangspunt hierbij is dat de zorg het belang van een onbedreigde ontwikkeling dient en aansluit bij de behoefte van de jeugdige. Als een jeugdige zorg nodig heeft en hulpverlening in het vrijwillig kader niet op gang komt of niet toereikend is, dient Bureau Jeugdzorg te bezien of een maatregel met betrekking tot het gezag overwogen dient te worden en stelt zij de Raad hiervan in kennis.

Een uithuisplaatsing van de jeugdige kan nodig zijn om de noodzakelijke bescherming en de juiste zorg te bieden. Indien mogelijk wordt de jeugdige dan in een pleeggezin geplaatst. Het pleeggezin biedt hulp aan de jeugdige, waarbij het pleeggezin begeleiding krijgt van de aanbieder van pleegzorg. Als na verloop van tijd blijkt dat een terugplaatsing naar huis niet mogelijk is, neemt de gezinsvoogd een zogenaamd opvoedingsbesluit; de jeugdige blijft in een pleeggezin wonen. In de regel verzoekt de gezinsvoogd na enige tijd de Raad een onderzoek naar een verderstreckende maatregel uit te voeren. De Raad kan de kinderrechter op grond van de uitkomsten van het onderzoek verzoeken de ouders van het ouderlijk gezag te ontheffen en een voogd te benoemen. De voogdij wordt in eerste instantie door Bureau Jeugdzorg uitgevoerd. Na verloop van tijd is het mogelijk om een pleegouder tot pleegoudervoogd te benoemen, waardoor de dagelijkse opvoeding en verzorging en het juridische gezag weer met elkaar worden verbonden.

Een **aanbieder van pleegzorg** heeft tot taak een pleeggezin te screenen voordat zij een pleegzorgovereenkomst aangaat en een jeugdige in het gezin plaatst. Tevens heeft de aanbieder van pleegzorg tot taak tijdens het verblijf een pleeggezin op veiligheidsrisico's voor de jeugdige te screenen en te handelen bij geconstateerde veiligheidsrisico's binnen een pleeggezin. Daarnaast heeft een aanbieder van pleegzorg tot taak systematisch toezicht te houden op de veiligheid van het pleegkind, zowel door overleg met de pleegouders als door direct zicht te houden op de jeugdige: krijgt de jeugdige naast een goede verzorging, ook een passende opvoeding en eventueel noodzakelijke behandeling.

Tot slot is het een taak voor de aanbieder van pleegzorg om duidelijke afspraken met Bureau Jeugdzorg te maken over de verantwoordelijkheidsverdeling bij het toezicht op de veiligheid

van het kind en hoe te handelen bij een geconstateerd verhoogd risico voor de veiligheid van het kind in het pleeggezin of een vermoeden van kindermishandeling.

3.2 Oordeel van de Inspectie Jeugdzorg

Diverse signalen die erop duiden dat de verzorging, opvoeding en behandeling van D. tekort schoten, leidden bij de betrokken hulpverleners onvoldoende tot handelen gericht op het onderkennen en verminderen van risico's voor de veiligheid van het kind.

Onderbouwing

De plaatsing van D. in het pleeggezin is onzorgvuldig verlopen. Het betreft een perspectiefbiedende plaatsing terwijl hier geen besluit van de kinderrechter over wel/geen terugkeer naar moeder aan ten grondslag lag. Ook het gegeven dat de pleegouders het moeilijk vinden om met de biologische ouders van een pleegkind om te gaan, is niet gebruikt bij de plaatsing.

Ook valt op dat de pleegmoeder vanaf het begin direct zelf de regie neemt. De begeleiding van de pleegzorgwerker heeft hier geen verandering in kunnen brengen, ondanks het feit dat opgeschaald is naar de leidinggevende.

Zowel de pleegzorgwerker als de gezinsvoogd vragen alleen aan de pleegouders hoe het met D. gaat. Ze zien het kind in de loop van de plaatsing ook steeds minder omdat contacten met de pleegouders steeds vaker buiten het pleeggezin en per telefoon of mail plaatsvonden. Ook vonden de begeleide bezoeken van de moeder aan D. met de gezinsvoogd steeds minder dan afgesproken plaats.

De pleegzorgwerker en het merendeel van de gezinsvoogden zoeken ook geen contact met de school of de BSO over hoe het daar met D. gaat. De school informeert alleen de pleegouders over de zorgen rondom de ontwikkeling van D. en later over signalen van mogelijke kindermishandeling. De pleegouders melden deze zorgen niet bij de pleegzorgwerker of gezinsvoogd. Pas als de laatste gezinsvoogd van WSG zelf contact opneemt met de school, het pleeggezin bezoekt en samen met D haar kamer ziet, krijgt zij een beter beeld van de mogelijk risicovolle situaties waarin D. verblijft.

Het gedrag van D. geeft vanaf het begin van de plaatsing in het pleeggezin aanleiding tot zorgen over haar cognitieve en emotionele ontwikkeling. De gedragswetenschapper van Just concludeert op basis van een beperkt onderzoek, waarbij zij zelf niet het kind ziet, dat er geen aanvullend onderzoek of behandeling noodzakelijk is.

Later heeft de school ook grote vragen bij de ontwikkeling van D. en acht nader onderzoek noodzakelijk om te bepalen of D. naar een school voor speciaal onderwijs toe moet. Dit onderzoek vindt nooit plaats omdat de pleegouders dit afhouden. De school respecteert de opvatting van de pleegouders omdat de school denkt dat het gezag bij de pleegouders ligt.

Signalen van het AMK over het pleeggezin worden niet diepgaand onderzocht. Juzt heeft de eerste meldingen van het AMK met signalen dat de pleegouders onvoldoende voor de kinderen zorgen weliswaar zelfstandig onderzocht, maar het onderzoek zelf bestond alleen uit een gesprek met de pleegouders. Het kind is niet gezien en er is door Juzt geen informatie bij derden gevraagd voordat werd besloten dat de door het AMK gemelde signalen geen nadere actie behoeften. Ook het informeren van Bureau Jeugdzorg over de meldingen en de resultaten van het onderzoek heeft Juzt nagelaten.

Signalen van moeder over het pleeggezin worden niet door Juzt, Bureau Jeugdzorg of de WSG onderzocht. De signalen worden terzijde gelegd als weerstand van moeder tegen de plaatsing in het pleeggezin.

Signalen over een tekortschietende verzorging en opvoeding door de pleegvader leiden pas laat tot actie. Sinds de zomer van 2010 verblijft de pleegmoeder veelvuldig op de Nederlandse Antillen en neemt vaak D. mee. De pleegvader moet voor D. zorgen als zij in Nederland is en de pleegmoeder op de Nederlandse Antillen. Juzt krijgt signalen dat de pleegvader steeds minder in staat is om voor D. te zorgen en dit overlaat aan zijn 16-jarige dochter. Juzt en de WSG proberen dan meer zicht op D. te krijgen, maar in de praktijk verloopt dit moeizaam. Contacten met de pleegvader verlopen vooral per telefoon. Pas als de pleegvader weigert D. bij school op te halen en nog langer voor haar te zorgen, wordt zij een dag later door Juzt in een crisisopvang en weer een paar dagen later door de WSG bij een 24-uurs voorziening geplaatst.

Op grond van de twee laatste meldingen van het AMK en het onverwachte huisbezoek van de gezinsvoogd, ontstaan bij de WSG grote zorgen over het pleeggezin, die niet leiden tot acties. De door de WSG en Juzt gewenste herscreening vindt pas drie maanden later plaats omdat de pleegmoeder weer naar de Nederlandse Antillen is vertrokken.

De uitkomst van de herscreening is zorgwekkend en leidt tot het besluit van de WSG om D. elders te plaatsen. De pleegouders nemen hiertegen gerechtelijke stappen. Ondanks dat er feitelijk geen begeleiding van de pleegouders meer mogelijk is en dus geen begeleiding van de opvoeding van D., beëindigen Juzt en de WSG op dat moment de plaatsing niet.

Juzt heeft tijdens de pleegzorgplaatsing geen inschatting gemaakt van veiligheidsrisico's voor D. met een hiervoor geschikt instrument. Ook naar aanleiding van de AMK-meldingen is volstaan met een gesprek van de pleegzorgwerker met de pleegouders. Ook is bij de meldingen geen informatie bij derden gevraagd, zoals bij de school of de huisarts.

Op het moment dat er wel grote veiligheidsrisico's voor D. zichtbaar zijn, handelt Juzt niet zodanig dat de risico's voor D. verdwijnen of verminderen. Meerdere malen besluiten de WSG en Juzt om de plaatsing te beëindigen, maar feitelijk blijft D. in het pleeggezin wonen. Pas bij de laatste ernstige zorgwekkende signalen van de Raad en toen de pleegvader

absoluut weigerde nog langer voor D. te zorgen, heeft Just D. in een crisisleeggezin geplaatst. De WSG heeft D. enkele dagen later in een residentiële voorziening geplaatst.

Hoofdstuk 4 Aanbevelingen

In hoofdstuk 3 staat het oordeel van de inspectie over het handelen van de betrokken instellingen. In hoofdstuk 4 stelt de inspectie vast welke oorzaken het tekortschietend zicht op de veiligheid van het kind en de begeleiding bepalen. Daarna volgen aanbevelingen om de kwaliteit van de jeugdzorg in vergelijkbare zaken te verbeteren.

4.1 Oorzaken

Uit het onderzoek komen de volgende oorzaken naar voren voor het feit dat diverse signalen die erop duiden dat mogelijk de verzorging, opvoeding en behandeling van D. te kort schoot, onvoldoende bij de betrokken hulpverleners geleid hebben tot handelen:

- Juzt, Bureau Jeugdzorg en de WSG waren het niet eens over inhoud, frequentie en de wijze waarop contact met het pleegkind, het pleeggezin en de school door een gezinsvoogd moet worden gehouden. Hierdoor hadden zij geen regie over het verloop van de plaatsing en zijn signalen over mogelijk tekortschietende verzorging, opvoeding en behandeling niet adequaat opgepakt.
- Er had geen goede matching tussen het kind en het pleeggezin plaatsgevonden.
- Pleegouders kregen de ruimte om het verloop van de plaatsing grotendeels zelf te bepalen. Hierdoor werd het mogelijk dat pleegouders bepalend werden voor het verloop door anderen te imponeren met de kennis van pleegmoeder en het veelvuldig inzetten van juridische procedures.
- Vanaf het begin van de plaatsing was de aanname dat moeder het niet eens is met de plaatsing in het pleeggezin. Signalen van moeder over het pleeggezin en haar dochter zijn altijd in deze context geduid en daardoor nooit serieus onderzocht.
- De behandelcoördinator van Juzt had een te grote workload. Hierdoor was er geen tijd om goed uit te zoeken wat er precies aan de hand was zodat de behandelcoördinator op basis van beperkte informatie ingrijpende besluiten moest nemen over de noodzaak van nader onderzoek of behandeling.
- Juzt en de eerste gezinsvoogden van de WSG hebben niet zelf contact met de school opgenomen. Hierdoor hebben signalen van school over mogelijk tekortschietende verzorging en noodzakelijke behandeling niet tot handelen in het belang van het kind geleid.
- De onbekendheid van de school met het feit dat pleegouders niet het gezag hadden over D. en de onvrede over eerdere zorgmeldingen bij het AMK, hebben geleid tot het niet melden van zorgen bij het AMK, de gezinsvoogd of de aanbieder van pleegzorg.

4.2 Aanbevelingen

De inspectie verwacht dat Juzt, de WSG en Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant maatregelen nemen om de geconstateerde oorzaken voor het onvoldoende reageren op signalen van mogelijk tekortschietende verzorging, opvoeding en behandeling weg te nemen.

In het verlengde hiervan doet de Inspectie Jeugdzorg de volgende aanbevelingen aan Juzt, de WSG en Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant:

Zorg ervoor dat het zicht op de veiligheid van het kind en de begeleiding van pleegouders in een gedwongen kader zo georganiseerd is dat:

- er tussen Juzt, de WSG en Bureau Jeugdzorg overeenstemming is over frequentie en inhoud van het contact met kinderen, pleegouders en school;
- Juzt adequate matching en begeleiding van de pleegouders realiseert;
- Juzt, de WSG en Bureau Jeugdzorg zodanig regie voeren dat pleegouders goede verzorging en passende opvoeding aan een pleegkind kunnen bieden;
- signalen van ouders door Juzt, de WSG en Bureau Jeugdzorg altijd serieus onderzocht worden;
- Juzt de workload van behandelcoördinatoren zodanig aanpast dat behandelcoördinatoren aan hun inhoudelijke verantwoordelijkheid invulling kunnen geven;
- de WSG en Bureau Jeugdzorg de school van een pleegkind inlichten over taken en rollen van de (gezins)voogd en de pleegouders.

De Inspectie Jeugdzorg verwacht van Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant, de WSG en Juzt dat zij, zowel in de eigen organisatie als in de samenwerking met elkaar, deze aanbevelingen vertalen in verbeterplannen met concrete maatregelen.

De inspectie beoordeelt vervolgens of het verbeterplan volledig, realistisch en ambitieus is. Dit betekent dat de inspectie beoordeelt of de maatregelen gericht zijn op de geconstateerde tekortkomingen, of het plan voldoende waarborgen bevat om te kunnen slagen en of er vaart zit in de aanpak van de tekortkomingen. Vervolgens toetst de inspectie de invoering van de maatregelen in de praktijk.

De Inspectie Jeugdzorg beveelt de provincie Noord-Brabant aan toe te zien op de totstandkoming van het verbeterplan bij Juzt en Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant. Verder beveelt de Inspectie Jeugdzorg de Stadsregio Amsterdam aan toe te zien op de totstandkoming van het verbeterplan bij de William Schrikker Groep. De Inspectie Jeugdzorg zal de provincie en de stadsregio informeren over het resultaat van het toezicht.

4.3 Actiepunt van de inspectie

De Inspectie Jeugdzorg zal bij de brancheorganisatie Jeugdzorg Nederland aandringen op gerichte voorlichting aan scholen over wat zij van de jeugdzorg in het algemeen en het AMK,

gezinsvoogden en jeugdreclasserders in het bijzonder mogen verwachten. De invoering van de meldcode kindermishandeling is hiervoor mogelijk een goed moment.

Bijlage: Verantwoording

Gesprekken

- Raad voor de Kinderbescherming: raadsonderzoeker, teamleider en juridisch deskundige.
- William Schrikker Groep jeugdbescherming: jeugdbeschermer.
- Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant: jeugdbeschermer, teamleider en gedragswetenschapper.
- Rudolf Steiner School Breda: directeur en IB-er.
- Juzt: pleegzorgwerker en behandelcoördinator.

Documentatie

- Melding calamiteit bij Inspectie Jeugdzorg.
- Raadsrapporten:
  - Advies ontheffing moeder van de ouderlijke macht en voogdij naar WSG;
  - Verzoek tot machtiging plaatsing D. in residentiële instelling.
- Chronologische volgorde van gebeurtenissen pleeggezin X, plaatsing D. door Juzt.
- Dossier Juzt.
- Dossier William Schrikker Groep jeugdbescherming.
- Uitspraken Rechtbank Den Bosch.